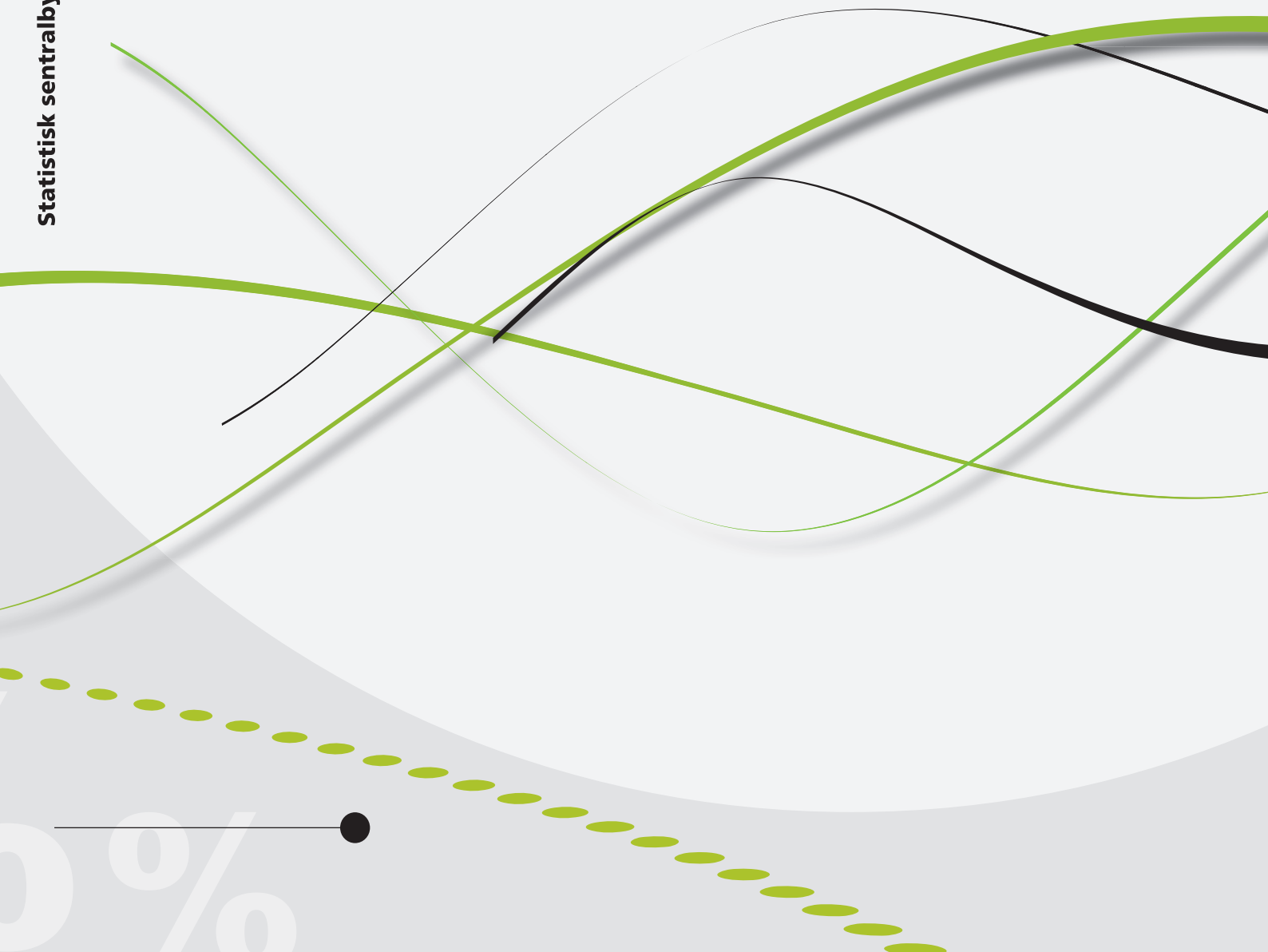

*Kenneth Aarskaug Wiik, Ragni Hege Kitterød,
Jan Lyngstad og Hilde Lidén*

Samarbeid mellom foreldre som bor hver for seg

*Kenneth Aarskaug Wiik, Ragni Hege Kitterød,
Jan Lyngstad og Hilde Lidén*

Samarbeid mellom foreldre som bor hver for seg

Rapporter I denne serien publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

	Standardtegn i tabeller	Symbol
© Statistisk sentralbyrå	Tall kan ikke forekomme	.
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal	Oppgave mangler	..
Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.	Oppgave mangler foreløpig	...
Publisert januar 2015	Tall kan ikke offentliggjøres	:
	Null	-
ISBN 978-82-537-9060-2 (trykt)	Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
ISBN 978-82-537-9061-9 (elektronisk)	Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
ISSN 0806-2056	Foreløpig tall	*
Emne: Befolkning	Brudd i den loddrette serien	—
	Brudd i den vannrette serien	
Trykk: Statistisk sentralbyrå	Desimaltegn	,

Forord

Denne rapporten tar for seg samarbeid mellom foreldre som bor hver for seg. Vi ser på ulike former for samarbeid og hvordan dette samarbeidet fungerer for ulike grupper foreldre. Analysene er basert på *Undersøkelsen om samvær og bosted 2012* gjennomført av Statistisk sentralbyrå. Rapporten er en av flere rapporter fra prosjektet «Barns samvær og bosted i familier der foreldrene ikke bor sammen», som er et samarbeid mellom Statistisk sentralbyrå og Institutt for samfunnsforskning.

Rapporten er laget i samarbeid mellom Kenneth Aarskaug Wiik og Jan Lyngstad ved Statistisk sentralbyrå og Ragni Hege Kitterød og Hilde Lidén ved Institutt for samfunnsforskning. Rapporten er tilgjengelig i pdf-format på Statistisk sentralbyrås nettsider under adressen <http://www.ssb.no/publikasjoner>.

Prosjektet er finansiert av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.

Statistisk sentralbyrå, 15. desember 2014.

Hans Henrik Scheel

Sammendrag

Denne rapporten undersøker samarbeid mellom foreldre som bor hver for seg. Vi ser på fem ulike aspekter: foreldrekonflikt, tilfredshet med samværets omfang, enighet om daglige regler for barna og oppfølging av fritidsaktiviteter samt om foreldrene hadde en samværsavtale eller ikke. Vi er særlig opptatt av eventuelle forskjeller mellom foreldre med delt bosted og de som hadde barna boende hos seg eller den andre forelderen. I tillegg ser vi på bivariante sammenhenger mellom de fem målene på foreldresamarbeid og foreldrenes samlivsstatus ved bruddet og på intervju tidspunktet, antall felles barn, det yngste barnets alder og foreldrenes utdanningsnivå. Analysene er basert på *Undersøkelsen om samvær og bosted 2012* gjennomført av Statistisk sentralbyrå (SSB).

Hovedresultatene fra disse bivariante analysene var at:

- Samarbeidet mellom foreldre fungerte bedre når de hadde delt bosted enn når barna bodde mesteparten av tiden hos en av foreldrene.
- Foreldrene med delt bosted rapporterte sjeldnere om konflikter med den andre forelderen, de var jevnt over mer enige om den daglige oppdragelsen av barna og oppfølging av fritidsaktiviteter. Foreldre med delt bosted var dessuten mer fornøyde med samværets omfang og de hadde oftere en privat avtale om samvær enn når barna bodde mesteparten av tiden hos en av dem.
- Foreldrene som aldri hadde bodd sammen, var oftere i et konfliktfylt foreldreforhold, de var minst fornøyde med samværets omfang og de var sjeldnere enige om de daglige reglene for barna og oppfølging av barnas fritidsaktiviteter. Foreldre som aldri hadde vært gift eller samboere hadde dessuten langt sjeldnere en samværsavtale enn de av foreldrene som hadde vært gift eller samboere.
- Foreldre som var enslige ved intervju tidspunktet, rapporterte noe oftere om konflikt med den andre forelderen, men de var mer fornøyde med samværets omfang enn de respondentene som hadde en samboer eller ektefelle da de ble intervjuet. Foreldrene som ikke var gift eller samboere var i tillegg noe oftere enige med den andre forelderen om den daglige barneoppdragelsen enn hva tilfellet var blant de foreldrene som levde i et samliv. Mens det var små forskjeller i andelen som var enige om oppfølgingen av barnas fritidsaktiviteter, hadde de enslige foreldrene sjeldnere en samværsavtale enn de som hadde giftet seg eller var samboere.
- Foreldre med ett felles barn oppgav oftere at de hadde et konfliktfylt forhold enn de som hadde to eller flere barn. Foreldre med tre eller flere barn var mest fornøyde med samværets omfang og andelen som var helt enige med den andre forelderen om hvilke regler som skulle gjelde for barna, steg i takt med antallet barn de hadde. Andelen foreldre som var samkjørte i oppfølgingen av barnas fritidsaktiviteter var lavere for foreldre med mer enn ett felles barn. Foreldrene med to eller flere barn hadde dessuten oftere en samværsavtale enn foreldrene som hadde ett felles barn.
- Det var oftest konflikt mellom foreldrene når barna var små, og andelen som var fornøyd med samværets omfang og enige om den daglige oppdragelsen økte med barnas alder. Andelen med en privat samværsavtale var høyest for dem med eldre barn, mens andelen som hadde samværsavtale inngått ved dom, rettsforlik eller mekling var høyest for foreldre med små barn.
- Respondenter med høyere utdanning rapporterte sjeldnere om et konfliktfylt forhold til den andre forelderen og de var oftere fornøyde med samværets omfang enn grunnskoleutdannede foreldre og foreldre med en videregående utdanning. Grunnskoleutdannede foreldre var oftere uenige om den daglige barneoppdragelsen og oppfølging av fritidsaktiviteter enn foreldre med videregående eller høyere utdanning. Andelen som ikke hadde inngått en avtale om samvær med den andre forelderen var høyere blant grunnskoleutdannede foreldre enn blant foreldre som hadde fullført en videregående eller høyere utdanning.

Abstract

Using Norwegian survey data from 2012 the current report investigated cooperation among parents living apart. Five measures of parental cooperation were investigated: Parental conflict, satisfaction with level of parent-child contact, agreement on rules for children, cooperation on children's leisure time activities and contact agreement. We were particularly interested in differences across children's living arrangements. In addition we assessed potential differences in parental cooperation across respondents' union status (at union dissolution and interview), number of common children, age of youngest child, and parental level of education.

Results showed that:

- On all five dimensions, parental cooperation was better among parents who practiced shared residence than among those whose children were living with one of the parents.
- Parents who had never lived together more often reported poor cooperation than parents who had been married or cohabiting.
- A higher share of parents who were not living in a co-residential union at time of the interview were in conflict with the other parent compared with those who were married or cohabiting. Single parents less often disagreed about children's rules, however, and they were more satisfied with the level of contact with their children. The share with a contact agreement was lowest among single parents.
- Regarding the number of common children, parents with one common child more often had conflicts than those with two or more children. Parents with three or more children, on the other hand, were most often satisfied with the level of parent-child contact. The share who agreed on children's rules as well as the number of parents with a contact agreement increased with the number of children, whereas parents with more than one common child were less often cooperating about children's leisure time activities than those with one child.
- Parental conflict was most common among parents with small children below the age of 5. Similarly, the shares that were satisfied with the current level of parent-child contact and agreed on the rules for their children increased with children's age. Parents with older children more often had a private contact agreement than those with younger children.
- In general, higher educated parents more often reported that the cooperation with the other parent was well-functioning than lower educated parents.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Abstract	5
1. Innledning	7
1.1. Bakgrunn og spørsmål	7
1.2. Disposisjon	8
2. Datagrunnlag	8
2.1. Undersøkelsen om samvær og bosted 2012.....	8
2.2. Fem mål på foreldresamarbeid	8
2.3. Barnets bosted	11
2.4. Bakgrunnsopplysninger.....	11
3. Barns bosted og foreldresamarbeid	13
3.1. Få foreldre med delt bosted har et konfliktfylt forhold	13
3.2. Foreldrene er mest fornøyde med samværet når barna bor hos dem	13
3.3. Én av tre fedre med delt bosted er helt enige med den andre forelderens regler for barna.....	14
3.4. Ofte er enige om fritidsaktiviteter når barna bor med den andre forelderens	15
3.5. Flest foreldre med delt bosted har privat avtale om samvær.....	16
4. Hvilke foreldre samarbeider mest og best?	17
4.1. Kjennetegn ved foreldre med konfliktfylt forhold.....	17
4.2. Hvilke foreldre er fornøyde med samværets omfang?.....	18
4.3. De fleste foreldre er ikke helt enige om daglige regler for barn	19
4.4. Oppfølging av fritidsaktiviteter	21
4.5. Hvilke foreldre har avtale om samvær?	22
5. Oppsummering	24
Referanser	26
Vedlegg A: Tabeller	27
Figurregister	30
Tabellregister	31

1. Innledning

1.1. Bakgrunn og spørsmål

I Norge har det på 2000-tallet vært en sterk økning i bruk av delt bosted for barn med foreldre som bor hver for seg. I 2012 hadde om lag én av fire delt bosted, mot 10 prosent i 2004 og 8 prosent i 2002. Andelen barn som bor fast hos mor har gått ned, mens andelen som bor fast hos far har holdt seg stabilt på et lavt nivå. I 2012 bodde 66 prosent av barn fast hos mor mens 8 prosent bodde fast hos far (Kitterød, Lyngstad, Nymoen og Wiik 2014).

Økningen i bruk av delt bosted sees blant annet som et resultat av at endringer i lovverket trekker i retning av en mer involvert farspraksis når foreldrene skiller lag, og av press fra grupper som jobber for fedres rettigheter. Det har trolig også betydning at fedre er mer involvert i barneomsorgen enn før, slik at likedeling etter brudd betraktes som mer selvsagt enn tidligere (Wetspahl, Poortman og van der Lippe 2014).

De fleste studier finner at delt bosted er en god løsning for barn dersom foreldrene samarbeider godt, bor i nærheten av hverandre og tar hensyn til barnas ønsker (Lidén 2007; Fehlberg, Smyth, Maclean og Roberts 2011; Sodermans, Matthijs og Swicegood 2013). Det er imidlertid uenighet om hvorvidt delt bosted er bra for helt små barn. Mens noen studier peker i retning av at delt bosted kan være uheldig for små barns utvikling (Kelly og Lamb 2000, McIntosh, Smyth, Kelaher, Wells og Long 2010), viser andre at mye kontakt med far i en tidlig fase er viktig for at far og barn skal få en god relasjon på sikt (Warshak 2014). Basert på en norsk studie som bestod en kvantitativ undersøkelse blant foreldre med delt bosted, samt kvalitative intervjuer av barn med delt bosted, konkluderte Skjørten, Barlindhaug og Lidén (2007) med at delt bosted kan fungere godt for mange barn dersom en del viktige forutsetninger er oppfylt. Det er imidlertid ikke grunnlag for å hevde at alle barn vil trives med en slik ordning.

Internasjonale studier har blant annet vist at barn med delt bosted gjør det bedre på skolen, har bedre psykisk helse og mindre utagerende atferd enn barn som bor fast hos en av foreldrene (Sodermans m.fl. 2013). Det understrekes imidlertid at dette trolig skyldes seleksjon, ettersom det har vært slik at foreldre som velger delt bosted, ofte har hatt høyere inntekt og utdanning, og at forholdet foreldrene imellom har vært preget av mindre konflikter og bedre samarbeid enn blant dem som har andre bostedsordninger. Imidlertid kan økningen i bruk av delt bosted innebære at ordningen i større grad enn før også praktiseres av foreldre med store konflikter (Sodermans m.fl. 2013). Ifølge Fehlberg m.fl. (2011) er delt bosted fortsatt en populær ordning blant foreldre med lite konflikter og godt samarbeid. Samtidig blir en slik ordning oftere enn før brukt som kompromiss for par med store konflikter.

I denne rapporten ser vi nærmere på samarbeid mellom foreldre med felles barn som bor hver for seg, et tema det til nå har vært forsket forholdsvis lite på i Norge. Vi ser på ulike former for samarbeid mellom foreldrene og hvordan dette samarbeidet fungerer for ulike grupper foreldre. Vi er særlig opptatt av eventuelle forskjeller i samarbeidet mellom foreldre som praktiserer delt bosted og foreldre hvis barn bor mesteparten av tiden hos mor eller far. Vi undersøker i hvilken av disse ordningene samarbeidet mellom foreldrene fungerer best og om det er forskjeller mellom mødre og fedre avhengig av boordningen. I tillegg ser vi på forskjeller i foreldresamarbeid etter antall barn som inngår i relasjonen og barnas alder, samlivsstatus (både ved brudd og på intervju tidspunktet) og foreldrenes utdanningsnivå. Analysene er basert på *Undersøkelsen om samvær og bosted 2012*, en representativ spørreundersøkelse av foreldre som bor hver for seg gjennomført av SSB.

1.2. Disposisjon

I kapittel 2 beskriver vi datagrunnlaget og gjennomgår operasjonaliseringen av fem ulike mål på foreldresamarbeid samt ulike bakgrunnskjenne­tegn. I dette kapittelet presenteres også deskriptiv statistikk for hele utvalget. I kapittel 3 ser vi nærmere på hvordan foreldresamarbeidet fungerer for foreldre som praktiserer ulike boordninger. Kapittel 4 tar for seg forskjeller i samarbeidet mellom foreldrene etter følgende bakgrunnskjenne­tegn: Samlivsstatus ved brudd, samlivsstatus ved intervjuet, antall barn i foreldrerelasjonen, yngste barns alder og foreldrenes utdanningsnivå. Rapportens hovedfunn oppsummeres i kapittel 5.

2. Datagrunnlag

2.1. Undersøkelsen om samvær og bosted 2012

Undersøkelsen om samvær og bosted 2012 kartlegger hvordan foreldre ordner omsorgen for felles barn etter et samlivsbrudd. Spørsmålene gjaldt alle barn som foreldrene hadde sammen, men kartleggingen var mest detaljert for det yngste barnet. I denne rapporten begrenser vi oss derfor til å se på foreldrenes svar på spørsmål om det yngste barnet. Både foreldre som var registrert bosatt på samme adresse som barnet (*bostedsforeldre*), og foreldre som ikke var registrert bosatt med barnet (*samværsforeldre*), deltok i denne undersøkelsen.

Utvalget omfattet foreldre som var registrert bosatt sammen med barn under 18 år, men som ikke var registrert bosatt sammen med den andre forelderen. Den andre forelderen trengte ikke å være bosatt i Norge. Bostedsforeldre som hadde barn med mer enn én person som de ikke bodde sammen med, var imidlertid ikke inkludert. Ettersom en del av de uttrukne personene av ulike grunner ikke deltok i undersøkelsene, har vi ikke opplysninger fra begge foreldre i alle tilfeller. Se vedleggstabell 1 for kjennetegn ved undersøkelsene om samvær og bidrag/bosted 2002, 2004, 2012.

I denne rapporten benytter vi svar fra alle foreldrene uavhengig av om den andre forelderen deltok eller ikke, og vi sammenlikner svarene til grupper av foreldre som ikke bor sammen, ikke foreldrepar. Vi viser svar fra mødre og fedre hver for seg, samt fra alle foreldre sett under ett. Hovedgrunnen til dette er at mødre og fedre i en del tilfelle har ulik oppfatning av hvilken boordning barnet har og hvor mye samværsforelderen er sammen med barnet. Generelt oppgir fedre oftere enn mødre at barnet har delt bosted eller bor hos far (Lyngstad, Kitterød og Nymoen 2014).

Opplysningene ble samlet inn gjennom telefonintervjuer. Svarandelen var 60 prosent. Det er beregnet kombinerte frafalls- og utvalgsvekter, og alle andeler som presenteres i denne rapporten er vektet for å ta høyde for eventuelle skjevheter i frafallet. Antall observasjoner er imidlertid ikke vektet. Undersøkelsen er nærmere dokumentert i Høstmark (2012).

2.2. Fem mål på foreldresamarbeid

Rapporten ser nærmere på fem ulike former for foreldresamarbeid.

2.2.1. Konflikt mellom foreldrene

For det første inneholdt Undersøkelsen om samvær og bosted 2012 et spørsmål om i hvor stor grad det var konflikt mellom foreldrene. Spørsmålet ble formulert slik: I hvilken grad vil du si at forholdet mellom deg og den andre forelderen er konfliktfylt? Svaralternativene var: «i stor grad», «til en viss grad», «i liten grad», «ikke i det hele tatt», «vet ikke», og «vil ikke svare».

Som vi ser av tabell 2.1, var foreldresamarbeidet for flertallet av foreldrene lite konfliktfylt. Til sammen oppgav nærmere to av tre foreldre at samarbeidet med den andre forelderen i liten grad eller ikke i det hele tatt var konfliktfylt (64 prosent). Selv om noe flere fedre (16 prosent) enn mødre (14 prosent) opplevde at samarbeidet var svært konfliktfylt, svarte mødrene og fedrene ganske likt på dette spørsmålet.

Tabell 2.1. Svar på spørsmål 28: I hvilken grad vil du si at forholdet mellom deg og navn på andre forelder er konfliktfylt? Svar fra alle foreldre og fedre og mødre hver for seg. Vektete andeler

	Alle		Fedre		Mødre	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I stor grad	386	15	199	16	187	14
Til en viss grad	462	18	203	16	259	19
I liten grad	794	30	397	31	397	29
Ikke i det hele tatt	890	34	436	35	454	34
Vet ikke	52	2	17	2	35	3
Vil ikke svare	6	0	5	0	1	0
I alt	2 590	100	1 257	100	1 333	100

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bosted 2012, Statistisk sentralbyrå.

Som det framgår av tabell 2.1 svarte en av tre (33 prosent) at samarbeidet til en viss grad eller i stor grad var konfliktfylt. I kapittel 3 og 4 skiller vi mellom foreldre som svarte at samarbeidet med den andre forelderen var (svært) konfliktfylt på den ene siden og foreldre som oppfattet samarbeidet som lite konfliktfylt på den andre siden. Foreldre som ikke visste eller ikke ville svare, ble plassert i sistnevnte gruppe.

2.2.2. Tilfredshet med samværets omfang

Respondentene ble også spurt om hvor fornøyde eller misfornøyde de var med omfanget av samværet med barnet eller barna. Selv om dette ikke er et direkte mål på hvordan foreldrene samarbeider, gir det en god pekepinn på hvordan det daglige samarbeidet dem imellom fungerer. Tallene i tabell 2.2 bekrefter at de aller fleste foreldrene (65 prosent) var fornøyde med dagens omfang av samvær, men at fedrene (52 prosent) var langt mindre fornøyde enn mødrene (77 prosent). Som vi skal se senere (se avsnitt 2.3), henger denne kjønnsforskjellen sammen med at barna i de aller fleste tilfeller bor fast hos mor.

I kapittel 3 og 4 skiller vi mellom foreldre som var fornøyde med dagens omfang av samvær og alle andre foreldre.

Tabell 2.2. Svar på spørsmål 27: Ønsker du mer eller mindre samvær med navn1 enn du har i dag, eller er du fornøyd med omfanget slik det er? Svar fra alle foreldre og fedre og mødre hver for seg. Vektete andeler

	Alle		Fedre		Mødre	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Fornøyd	1 689	65	657	52	1 032	77
Ønsker mer	820	32	582	47	238	18
Ønsker mindre	63	3	7	1	56	4
Vil ikke svare	7	0	5	0	2	0
Vet ikke	11	0	6	0	5	0
I alt	2 590	100	1 257	100	1 333	100

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bosted 2012, Statistisk sentralbyrå.

2.2.3. Daglige regler for barn

En tredje indikator på foreldresamarbeid er om mødrene og fedrene er enige om hvilke regler som skal gjelde for barna deres i det daglige. Tabell 2.3 bekrefter at syv av ti foreldre var helt eller ganske enige om dette, mens om lag to av ti var litt eller veldig uenige om hvilke regler barna skulle følge. Vi ser også at det var få forskjeller mellom mødre og fedre i andelen som var enige eller uenige, men at flere mødre ikke visste hva de skulle svare på spørsmålet. I de videre analysene av dette spørsmålet skiller vi mellom de foreldrene som var helt enige (25 prosent) og alle andre foreldre.

Tabell 2.3. Spørsmål 29: I hvilken grad er du og navn på andre forelder enige om hvilke regler som skal gjelde for navn1 i det daglige. Er dere... Svar fra alle foreldre og fedre og mødre hver for seg. Vektete andeler

	Alle		Fedre		Mødre	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Helt enige	660	25	330	26	330	25
Ganske enige	1 173	45	591	47	582	43
Litt uenige	352	14	175	14	177	13
Veldig uenige	205	8	102	8	103	8
Vil ikke svare	7	0	5	1	2	0
Vet ikke	132	5	35	3	97	7
Opplysninger mangler	61	3	19	2	42	4
I alt	2 590	100	1 257	100	1 333	100

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bosted 2012, Statistisk sentralbyrå.

2.2.4. Oppfølging av fritidsaktiviteter

Videre har vi laget en variabel om hvorvidt foreldrene var enige om oppfølgingen av barnets fritidsaktiviteter og eventuelle innkjøp av utstyr til slike aktiviteter. Denne variabelen er laget med utgangspunkt i Spørsmål 31. Dette spørsmålet ble imidlertid kun stilt til foreldre som hadde barn som var 4 år eller eldre og som i tillegg svarte at barnet deltok på en eller flere organiserte fritidsaktiviteter. Som vist i tabell 2.4. gjaldt dette 1721 foreldre. 42 prosent av foreldrene i denne gruppa var helt enige om oppfølgingen og finansieringen av barnas fritidsaktiviteter. I rapportens resultatdel skiller vi mellom foreldre som svarte at de var helt enige og foreldre som var mindre enige. De av foreldrene som ikke ville svare eller som ikke visste ble gruppert sammen med de som var uenige.

Vi mangler svar fra 869 foreldre på dette spørsmålet. Som vist i tabell 2.4 hadde 199 foreldre ingen barn som var eldre enn 3 år, mens 626 av dem med barn over 3 år svarte at barna ikke deltok i noen form for organisert aktivitet. I tillegg var det 44 respondenter som ikke hadde svart på dette spørsmålet om barnas deltakelse i fritidsaktiviteter (spørsmål 30a). Siden disse 869 respondentene naturlig nok ikke ble spurt om oppfølgingen av barnas fritidsaktiviteter, er de holdt utenfor i videre analyser av dette spørsmålet.

Tabell 2.4. Spørsmål 31: I hvilken grad er du og navn på andre foreldre til navn1 enige om hvem som skal følge opp barnets fritidsaktiviteter og fritidsutstyr. Vil du si at dere er... Svar fra alle foreldre og fedre og mødre hver for seg. Vektete andeler

	Alle		Fedre		Mødre	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Helt enige	719	42	352	42	367	41
Ganske enige	640	37	357	43	283	31
Litt uenige	149	9	52	7	97	11
Veldig uenige	98	6	34	4	64	7
Vil ikke svare	6	0	4	1	2	0
Vet ikke	109	6	32	4	77	9
Gyldige svar, i alt	1 721	100		100		100
Barn yngre enn 4 år	199	26	97	26	102	26
Ingen fritidsaktivitet	626	69	287	64	339	73
Vet ikke/ vil ikke svare på spørsmål om fritidsaktivitet	44	5	42	10	2	0
Mangler opplysninger, i alt	869	100	426	100	443	100
I alt	2 590		1 257		1 333	

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bosted 2012, Statistisk sentralbyrå.

2.2.5. Avtale om samvær

Til sist ser vi på hvor mange og hvilke foreldre som har valgt å inngå en privat avtale som regulerer samværet mellom dem og barna. At foreldrene velger å inngå en privat avtale kan innebære at foreldrene har en velfungerende relasjon. Dersom foreldrene har inngått en avtale etter rettsforlik eller ved en dom, eller de ikke har en avtale, kan det derimot tyde på at samarbeidet fungerer langt dårligere.

I denne rapporten skiller vi hovedsakelig mellom foreldre som hadde en privat avtale om samvær (1), foreldre som hadde inngått en avtale etter mekling, rettsforlik eller dom (2) og foreldre som ikke hadde, eller ikke visste om de hadde, en avtale som regulerer samværet (3). Som vist i tabell 2.5 hadde 43 prosent av foreldrene sett

under ett en privat samværsavtale, mens 39 prosent hadde inngått en avtale etter mekling, rettsforlik eller dom. De resterende 19 prosent hadde ingen avtale.

Tabell 2.5. Spørsmål 17: Har du og navn på andre forelder en skriftlig eller muntlig avtale som regulerer samværet mellom navn på andre for og navn1? Ble avtalen inngått... Svar fra alle foreldre og fedre og mødre hver for seg. Vektete andeler

	Alle		Fedre		Mødre	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Privat mellom dere	1 119	43	578	45	541	40
Under mekling	791	31	360	29	431	32
Etter rettsforlik	116	5	67	6	49	4
Ved dom	63	3	28	2	35	3
Vet ikke/ vil ikke svare	7	0	5	0	2	0
Har ingen avtale	494	19	219	18	275	21
I alt	2 590	100	1 257	100	1 333	100

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bosted 2012, Statistisk sentralbyrå.

2.3. Barnets bosted

Den sentrale analysevariabelen i rapporten er barnets bosted. I Folkeregisteret kan barn kun være registrert bosatt på én adresse, altså enten hos mor eller far. Det er ikke nødvendigvis samsvar mellom barnets registrerte adresse, og hva foreldrene oppgir som barnets bosted på spørsmål om hvor barnet bor. Et barn kan være registrert bosatt hos far, men bo mest hos mor, eller omvendt. Dette kan for eksempel henge sammen med at det tar noe tid før foreldre melder om flytting etter et samlivsbrudd eller etter at barnet har endret bostedsordning. Selv når foreldrene praktiserer delt bosted, kan barnet kun være registrert på én adresse i Folke-registeret, enten hos far eller mor (se Lyngstad mfl. (2014)).

Barnets bosted ble derfor kartlagt gjennom følgende spørsmål: Vi vil gjerne vite hvem barnet bor fast sammen med, dvs. hvem har den daglige omsorgen for barnet nå? Er det 1) deg, 2) den andre forelder, 3) begge to eller 4) andre? Ved å kombinere fedrenes og mødrenes svar på dette spørsmålet, har vi laget en variabel for barnets bosted med følgende fire verdier: 1) Bor hos mor, 2) bor hos far, 3) delt bosted, 4) bor hos andre.

Denne definisjonen av delt bosted er forholdsvis snever sammenlignet med den som benyttes i studier i en del andre land. Ofte defineres delt bosted ut fra mengden samvær mellom barn og foreldre som ikke bor fast sammen. En vanlig avgrensning er at barna skal tilbringe en viss andel av tiden hos hver av foreldrene (Fehlberg m.fl. 2011).

Som vist i tabell 2.6. oppgav 25 prosent av foreldrene at barna hadde delt bosted, mens 67 prosent bodde hos mor og 8 prosent hos far. Kun 8 foreldre svarte at barna bodde hos andre enn foreldrene, mens en respondent hadde unnlatt å svare på spørsmålet. Siden svært få foreldre oppgir at barnet bor hos andre, ser vi i denne rapporten på forskjeller mellom barn som har delt bosted og de som hovedsakelig bor hos enten mor eller far.

2.4. Bakgrunnsopplysninger

I tillegg til opplysninger om barnas bosted, ser vi på forskjeller i samarbeid mellom foreldrene etter følgende bakgrunnskjennetegn: Samlivsstatus ved brudd, samlivsstatus ved intervjuet, antall barn i foreldrerelasjonen, yngste barns alder og foreldrenes utdanningsnivå. I det følgende gis en detaljert beskrivelse av hvordan disse variablene er operasjonalisert. Respondentenes fordeling på disse variablene er vist i tabell 2.6, både for alle foreldre sett under ett og for mødre og fedre hver for seg.

2.4.1. Samlivsstatus ved samlivsbrudd

Intervjupersonene ble spurt om de bodde sammen ved yngste barns fødsel eller om de hadde bodd sammen på et senere tidspunkt. Deretter ble de som hadde bodd sammen, spurt om de var gift eller samboende da de flyttet fra hverandre. På dette

grunnlaget laget vi en variabel som måler intervjupersonenes samlivsstatus ved samlivsbruddet. Variabelen har følgende verdier: 1) gift med barnets andre forelder, 2) samboer med barnets andre forelder, og 3) har aldri bodd sammen.

2.4.2. Samlivsstatus ved intervju

Opplysningene om nåværende samlivsstatus er i hovedsak basert på registeropplysninger som intervjupersonen har hatt muligheter til å korrigere under intervjuet. I rapporten skiller vi mellom foreldre som var: 1) gift, 2) samboere, eller 3) ikke i et samliv.

2.4.3. Antall barn i foreldrerelasjonen

Opplysningene om antall felles barn foreldrene hadde ble hentet fra Statistisk sentralbyrås registre og er gruppert slik: 1) 1 felles barn, 2) 2 felles barn, eller 3) 3 eller flere felles barn.

2.4.4. Yngste barns alder

Opplysninger om det yngste barnets alder ved utgangen av 2012 ble hentet fra SSBs registre. Denne variabelen har følgende fire verdier: 1) under 5 år, 2) 5-9 år, 3) 10-14 år, eller 4) 15 år eller eldre.

2.4.5. Utdanningsnivå

Opplysningene om intervjupersonens høyeste fullførte utdanning, målt som det akkumulerte standard antall år det tar å fullføre den aktuelle utdanningen, er hentet fra SSBs utdanningsregister. I rapporten skiller vi mellom følgende tre utdanningsnivåer: 1) grunnskole eller lavere utdanning, 2) videregående utdanning, og 3) universitet/høgskole på både lavere og høyere nivå.

Tabell 2.6. Ulike kjennetegn ved foreldre som ikke bor sammen. Alle foreldre og mødre og fedre hver for seg. 2012. Antall og vektete andeler

	Alle foreldre		Fedre		Mødre	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Barnets bosted						
Bor hos mor	1 707	67	757	61	950	72
Bor hos far	217	8	125	10	92	7
Delt bosted	657	25	369	29	288	21
Bor hos andre	8	0	6	1	2	0
Opplysninger mangler	1	0	-	-	1	0
Samlivsstatus ved brudd						
Gift med barnets andre forelder	1 035	38	498	38	537	39
Samboer med barnets andre forelder ..	1 207	47	598	48	609	46
Foreldrene har aldri bodd sammen	299	13	135	12	164	14
Opplysninger mangler	49	2	26	2	23	2
Samlivsstatus ved intervju						
Gift	410	16	230	18	180	14
Samboer	483	19	244	19	239	18
Ikke i et samliv	1 697	66	783	63	914	68
Antall barn i foreldrerelasjonen						
Ett felles barn	1 702	66	836	67	866	65
To felles barn	780	29	364	28	416	31
Tre eller flere felles barn	108	4	57	4	51	4
Yngste barns alder						
Under 5 år	260	12	122	11	138	12
5-9 år	638	26	325	27	313	25
10-14 år	994	37	475	37	519	38
15 år eller eldre	698	25	335	25	363	25
Utdanningsnivå						
Grunnskole eller lavere	538	27	273	28	265	26
Videregående	1 156	41	627	46	529	37
Universitet/ høyskole	849	30	331	24	518	36
Opplysninger mangler	47	2	26	2	21	2
I alt	2 590		1 257		1 333	

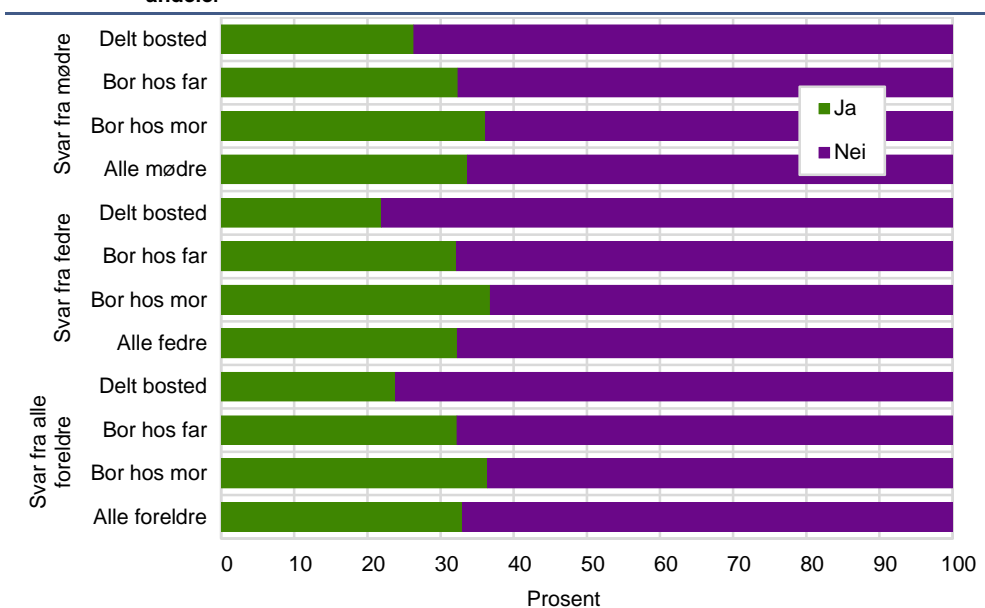
Kilde: Undersøkelsen om samvær og bosted 2012, Statistisk sentralbyrå.

3. Barns bosted og foreldresamarbeid

3.1. Få foreldre med delt bosted har et konfliktfylt forhold

Ses alle foreldre under ett, hadde en av tre (33 prosent) et konfliktfylt foreldre-forhold, mens de resterende to tredelene (67 prosent) ikke oppfattet forholdet til barnets andre forelder som konfliktfylt (se figur 3.1 samt vedleggstabell 2). Foreldre som praktiserte delt bosted rapporterte imidlertid sjeldnere at forholdet til den andre forelderen var konfliktfylt sammenliknet med dem som oppgav at barna hovedsakelig bodde hos mor eller far. Av figur 3.1 ser vi at nærmere én av fire (24 prosent) foreldre med delt bosted oppfattet samarbeidet med den andre forelderen som svært eller ganske konfliktfylt. Blant foreldre som oppgav at barna hovedsakelig bodde hos far, svarte en av tre (32 prosent) at forholdet til den andre forelderen var konfliktfylt. Tilsvarende andel for foreldre som oppgav at barna bodde mesteparten av tiden hos mor var 36 prosent.

Figur 3.1. Konflikt mellom foreldrene. Svar fra alle foreldre, mødre og fedre. 2012. Vektete andeler

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bosted 2012, Statistisk sentralbyrå.

Også når vi skiller mellom svar fra mødre og fedre, er det de med delt bosted som oftest svarer at forholdet til barnas andre forelder er lite konfliktfylt (se figur 3.1 samt vedleggstabell 3 og 4). Dette gjelder særlig når vi ser på fedrenes svar. Mens 22 prosent av fedrene med delt bosted svarte at forholdet var svært eller ganske konfliktfylt, var den tilsvarende andelen blant mødrene 26 prosent. Både mødre og fedre som oppgav at barnet eller barna hovedsakelig bodde hos mor, rapporterte oftere om foreldrekonflikt enn dem som oppgav at det bodde hos far.

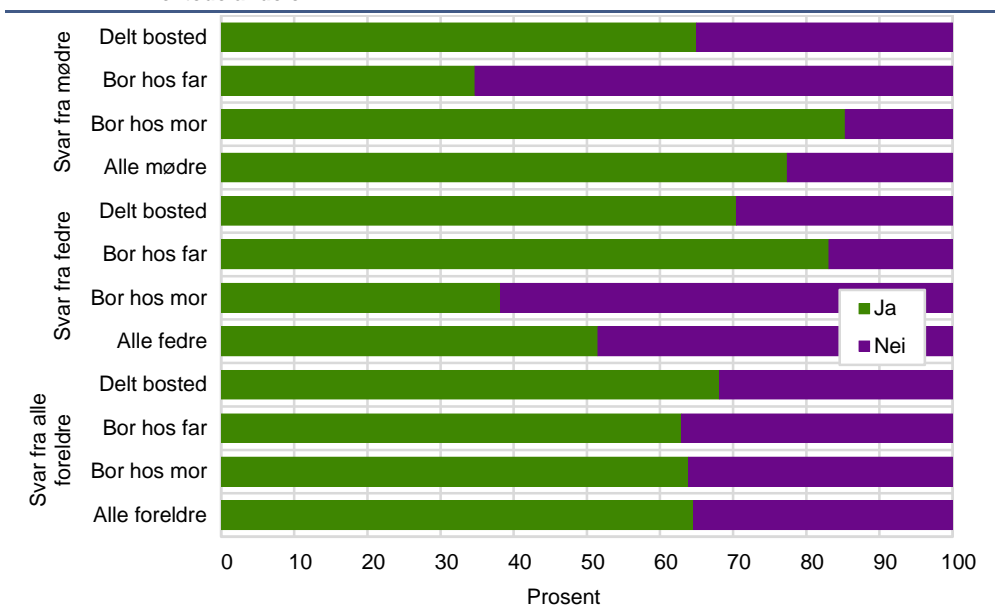
3.2. Foreldrene er mest fornøyde med samværet når barna bor hos dem

I figur 3.2 vises andelene av foreldrene som sier seg fornøyde med omfanget av samvær med barna. 65 prosent av alle foreldrene oppgav at de var fornøyde, mens 35 prosent var mindre fornøyde med samværets omfang. Se vedleggstabell 2 for antall foreldre i hver gruppe.

Også på dette spørsmålet var det foreldre med delt bosted for barna som var mest tilfreds. Nærmere bestemt var 68 prosent av disse foreldrene fornøyde med dagens samværmengde, mens de resterende 32 prosent var mindre fornøyde. Ser vi på svar fra alle foreldrene under ett, var det imidlertid få forskjeller i andelene som var

fornøyde med samværets omfang mellom dem som oppgav at barna bodde mest hos far (63 prosent) og mor (64 prosent).

Figur 3.2. Fornøyd med samværets omfang. Svar fra alle foreldre, mødre og fedre. 2012. Vektete andeler

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bosted 2012, Statistisk sentralbyrå.

Ser vi på svar fra mødre og fedre hver for seg, viser figur 3.2 at foreldrene er mest fornøyde med omfanget av samværet når barna bor hos dem selv. Hele 85 prosent av mødrene og 83 prosent av fedrene som oppgav at barna bor hos dem selv var fornøyde med mengden på samværet. Minst fornøyde med tiden de får med barna er derimot mødre (35 prosent) og fedre (38 prosent) som oppgav at barna bor hos den andre forelderen.

Fedre med delt bosted for barna var noe mer fornøyde med samværets omfang enn mødre som oppgav at barna har delt bosted. Nærmere bestemt ser vi av figur 3.2 at syv av ti fedre med delt bosted var fornøyde med samværet mot 65 prosent av mødrene med delt bosted (se dessuten vedleggstabell 3 og 4).

3.3. Én av tre fedre med delt bosted er helt enige med den andre forelderen om daglige regler for barna

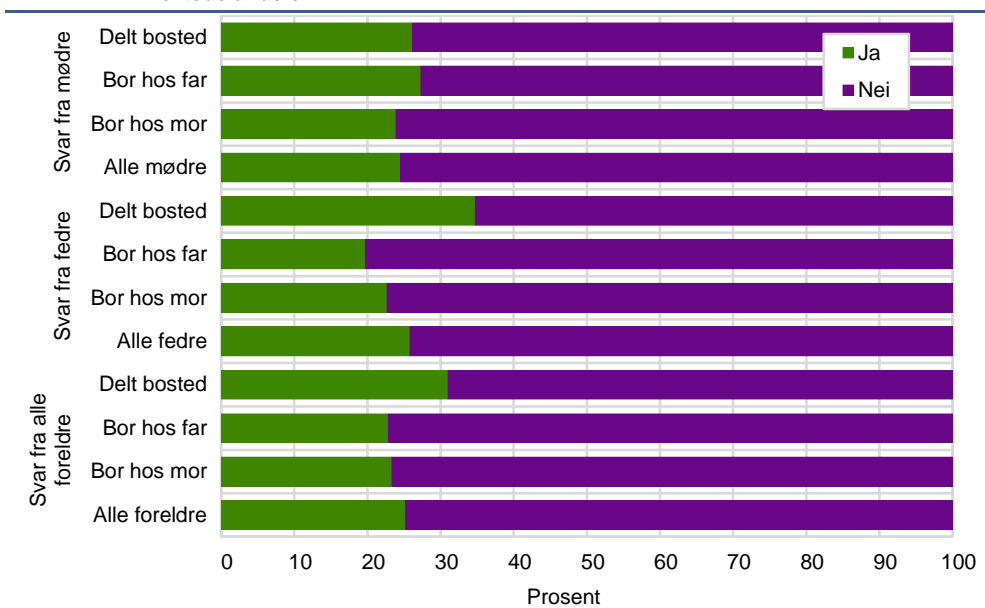
Respondentene ble videre spurt om de og den andre forelderen var enige om hvilke regler som skulle gjelde for barna i hverdagen. Som vi så i avsnitt 2.2.3 skiller vi i denne rapporten mellom foreldre som var helt enige (25 prosent) om daglige regler for barna og foreldre som var mindre samkjørte i den daglige oppdragelsen av barna (75 prosent).

I figur 3.3 viser vi andelen som er helt enige om daglige regler for barna etter barnas bosted. Antallet foreldre i hver gruppe presenteres i vedleggstabell 2, mens svar fra mødre og fedre hver for seg er vist i vedleggstabell 3 og 4. Ser vi først på svar fra alle foreldrene, er det små eller ingen forskjeller i andelen som var samkjørte i den daglige oppdragelsen mellom foreldre som svarte at barna bodde hos enten mor eller far. Foreldre som praktiserer delt bosted var imidlertid noe oftere helt enige (31 prosent) enn de som oppgav at barna bodde mesteparten av tiden hos en av foreldrene (23 prosent).

Av figur 3.3 ser vi videre at det er noen forskjeller når vi skiller mellom svar fra fedre og mødre. For det første oppgir særlig mange fedre med delt bosted at de er helt enige med den andre forelderen om hvilke regler som gjelder for barna. 35 prosent av fedrene i denne kategorien svarte at de var helt enige med mødrene, mot

20 prosent av dem som oppgav at barna bodde hos dem selv og 23 prosent av dem som oppgav at barna bodde hos mødrene.

Figur 3.3. Helt enige om daglige regler for barn. Svar fra alle foreldre, mødre og fedre. 2012. Vektete andeler

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bosted 2012, Statistisk sentralbyrå.

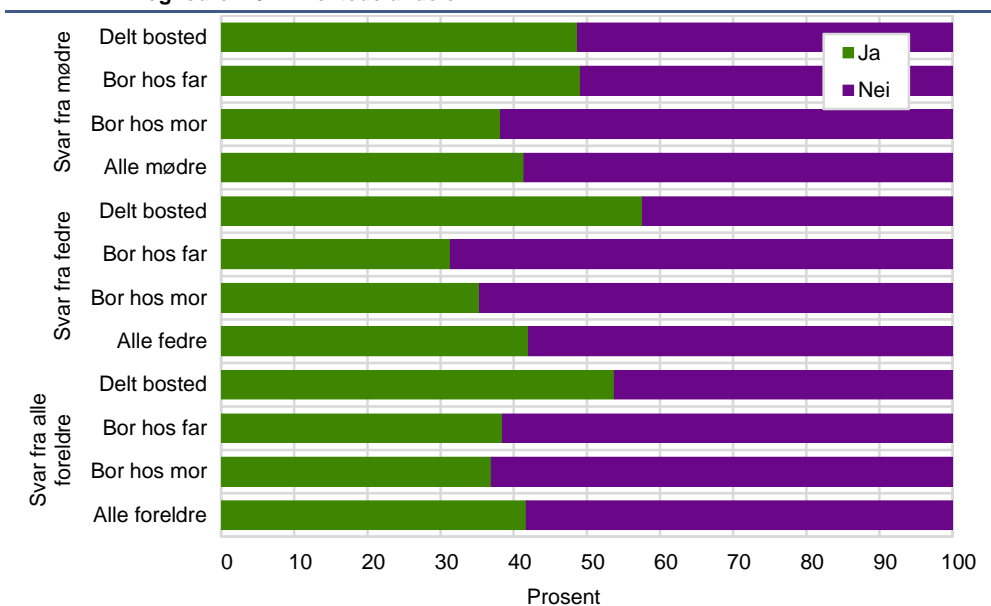
Blant mødrene, på den andre siden, finner vi den høyeste andelen som svarer at de er helt enige med den andre forelderens blant dem som oppgav at barna hovedsakelig bodde hos far (27 prosent). Som vist i vedleggstabell 4 er dette imidlertid en liten gruppe og kun 92 mødre oppgav at barna bodde hos far. I de tilfellene der barna bodde hos mor, svarte 24 prosent av mødrene at de var helt enige med fedrene om de daglige reglene for barna, mot 26 prosent av mødre med delt bosted.

3.4. Ofte er enige om fritidsaktiviteter når barna bor med den andre forelderens

Blant foreldrene som hadde barn som var 4 år eller eldre som deltok på minst én form for organisert fritidsaktivitet, oppgav 42 prosent at de var helt enige om oppfølgingen av, og eventuelle innkjøp av utstyr til, denne aktiviteten (se figur 3.4). Igjen var det blant foreldre med delt bosted vi finner den høyeste andelen som var helt enige. 54 prosent av disse foreldrene var helt enige om oppfølgingen av barnas fritidsaktiviteter, mot 38 prosent av foreldrene som oppgav at barna hovedsakelig bodde hos far og 37 prosent av dem som oppgav at barna bodde hos mor. Figurgrunnlaget er vist i vedleggstabell 2.

Det er særlig blant fedrene med delt bosted vi finner mange som var helt enige i denne påstanden (58 prosent), mens fedre som hadde barna boende hos seg (31 prosent) i langt mindre grad var helt enige med mødrene om oppfølgingen av barnas fritidsaktiviteter (se figur 3.4 og vedleggstabell 3 og 4). 35 prosent av fedrene som oppgav at barna bodde hos mor mesteparten av tiden var helt enige med den andre forelderens på dette området.

Blant mødrene var det imidlertid like mange av dem med delt bosted og dem som oppgav at barna bodde mesteparten av tiden hos far som var helt enige med den andre forelderens om oppfølgingen av fritidsaktiviteter (49 prosent). Blant mødre som hadde barna boende hos seg, var 38 prosent helt enige med fedrene om oppfølgingen av barnas fritidsaktiviteter.

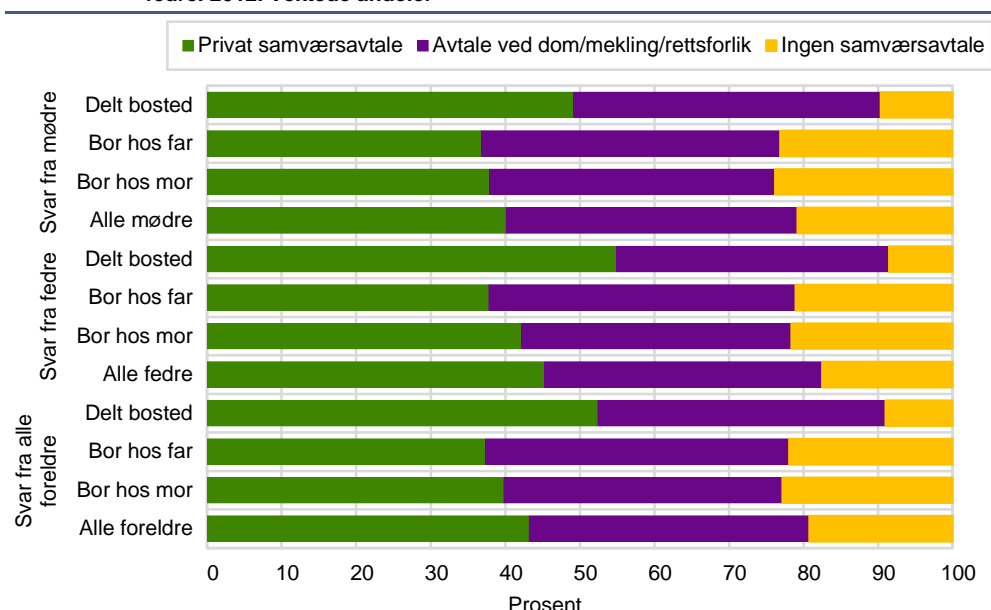
Figur 3.4. Helt enige om oppfølging av barnas fritidsaktiviteter. Svar fra alle foreldre, mødre og fedre. 2012. Vektete andeler

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bosted 2012, Statistisk sentralbyrå.

3.5. Flest foreldre med delt bosted har privat avtale om samvær

Figur 3.5 viser at det er foreldre som praktiserer delt bosted, som oftest har inngått en privat avtale om samvær. Ser vi på svar fra alle foreldrene, hadde 52 prosent av dem med delt bosted inngått en privat avtale om samvær, mens 39 prosent hadde inngått en samværsavtale etter mekling, ved dom eller rettsforlik. 9 prosent av foreldrene i denne gruppa hadde ingen avtale om samvær.

Vi legger videre merke til at en noe høyere andel av foreldrene som oppgav at barna bodde mesteparten av tiden hos mor (40 prosent) hadde inngått private samværsavtaler sammenliknet med dem som oppgav at barna bodde hos far (37 prosent). I de tilfellene der barna bodde hos far manglet 22 prosent en samværsavtale, mot 23 prosent av foreldrene som oppgav at barna bodde mest hos mor (se figur 3.5 samt vedleggstabell 2).

Figur 3.5. Foreldrene har avtale om samvær og type avtale. Svar fra alle foreldre, mødre og fedre. 2012. Vektete andeler

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bosted 2012, Statistisk sentralbyrå.

Det er imidlertid noen forskjeller når vi sammenlikner svar fra fedre og mødre. Blant fedrene som oppgav at de praktiserte delt bosted, hadde 55 prosent en privat samværsavtale, 37 prosent hadde inngått avtale etter dom, mekling eller forlik, mens 9 prosent ikke hadde en samværsavtale med barnas mor. Blant mødrene med delt bosted oppgav 49 prosent at de hadde inngått en privat avtale, mens 41 prosent hadde inngått en avtale med den andre forelderen etter dom, forlik eller mekling. 10 prosent av mødrene som praktiserte delt bosted svarte at de ikke hadde inngått en avtale med barnets far (se figur 3.5 samt vedleggstabell 3 og 4).

4. Hvilke foreldre samarbeider mest og best?

4.1. Kjennetegn ved foreldre med konfliktfylt forhold

I dette avsnittet ser vi nærmere på noen kjennetegn ved foreldre som oppgir at de har et konfliktfylt forhold til den andre forelderen. For det første tar vi for oss eventuelle forskjeller etter foreldrenes samlivsstatus ved bruddet og på intervjutidspunktet. Deretter undersøker vi om det er slik at forholdet mellom foreldre med ett felles barn er mer eller mindre konfliktfylt enn blant dem to eller tre eller flere felles barn. Til sist ser vi på barnas alder samt foreldrenes utdanningsnivå.

Tabell 4.1. Konflikt mellom foreldrene. Etter ulike bakgrunnskjenntegn ved foreldre som ikke bor sammen. Alle foreldre og mødre og fedre. 2012. Prosent (vektet)

	Alle foreldre		Fedre		Mødre	
	Ja	Nei	Ja	Nei	Ja	Nei
Samlivsstatus ved brudd						
Gift med barnets andre forelder	31	69	31	69	31	69
Samboer med barnets andre forelder	33	67	32	68	35	65
Foreldrene har aldri bodd sammen	36	64	38	62	35	65
Samlivsstatus ved intervju						
Gift	31	69	33	67	29	71
Samboer	32	68	38	62	26	74
Ikke i et samliv	34	66	30	70	37	63
Antall barn i foreldrerelasjonen						
Ett felles barn	32	68	32	68	32	68
To felles barn	35	65	33	67	37	63
Tre eller flere felles barn	33	67	28	72	39	61
Yngste barns alder						
Under 5 år	40	60	42	58	38	62
5-9 år	36	64	36	64	37	63
10-14 år	30	70	29	71	31	69
15 år eller eldre	31	69	29	71	34	67
Utdanningsnivå						
Grunnskole eller lavere	36	64	35	65	37	63
Videregående	32	68	33	68	32	68
Universitet/ høyskole	31	69	28	73	33	67
I alt	2 590		1 257		1 333	

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bosted 2012, Statistisk sentralbyrå.

Av tabell 4.1 ser vi for det første at *foreldre som aldri hadde bodd sammen*, oftere har et konfliktfylt forhold enn de foreldrene som hadde bodd sammen, særlig de som hadde vært gift. Ses alle foreldrene under ett, rapporterte 36 prosent av dem som aldri hadde bodd sammen om et konfliktfylt forhold til den andre forelderen, mens dette bare gjaldt 33 prosent av dem som hadde vært samboere og 31 prosent av dem som hadde vært gift med barnets andre forelder. Forskjellen mellom foreldre som hadde bodd sammen, og de som ikke hadde bodd sammen, var noe større blant fedrene enn blant mødrene. 38 prosent av fedrene som ikke hadde bodd sammen mødrene rapporterte om konflikt, mot 35 prosent av mødrene i samme gruppe.

Ser vi på respondentenes *samlivsstatus ved intervjuet*, rapporterte en noe høyere andel av foreldrene som ikke var i et samliv på intervjutidspunktet (34 prosent) om et konfliktfylt forhold til den andre forelderen enn hva tilfellet var blant de av

foreldrene som hadde giftet seg (31 prosent) eller var samboere (32 prosent). Dette var særlig tydelig blant mødrene. Henholdsvis 29 prosent av gifte mødre og 26 prosent av samboende mødre oppfattet forholdet til den andre forelderen som konfliktfylt, mot 37 prosent av mødrene som var enslige. Blant fedrene var det imidlertid en lavere andel som opplevde foreldresamarbeidet som konfliktfylt blant de som ikke var i et samliv (30 prosent) enn blant samboende (38 prosent) og gifte (33 prosent) fedre.

I tabell 4.1 skiller det også mellom *antall felles barn* foreldrene hadde. 35 prosent av foreldrene med to felles barn hadde et konfliktfylt forhold, mot 32 prosent av dem med ett felles barn og 33 prosent av foreldrene med tre eller flere felles barn. Videre ser vi at det særlig var fedre med tre eller flere barn som sjelden rapporterte om konflikt (28 prosent). Blant mødrene var det imidlertid motsatt, og vi finner den høyeste andelen med et konfliktfylt forhold til barnas fedre blant mødre med tre eller flere felles barn (39 prosent).

Går vi over til å se på forskjeller i andelene som oppfattet foreldresamarbeidet som konfliktfylt etter det *ynge barnets alder*, viser tabell 4.1 at det oftere var konflikt mellom foreldrene når barna var små. Nærmere bestemt ser vi at 40 prosent av foreldrene med barn under 5 år hadde et konfliktfylt forhold til barnets andre forelder, mot 30 prosent av dem med barn i alderen 10 til 14 år. Skiller vi mellom svar fra fedre og mødre, er det særlig blant fedrene denne forskjellen etter barnas alder er tydelig. 42 prosent av fedrene med barn under 5 år så på forholdet til barnas mødre som preget av konflikt, mot 29 prosent av fedre med barn som var 10 år eller eldre.

Det er også noen forskjeller etter foreldrenes *utdanningsnivå*, og grunnskoleutdannede foreldre (36 prosent) var oftere i et konfliktfylt foreldreforhold enn foreldre med videregående (32 prosent) eller høyere utdanning (31 prosent). Dette mønsteret var tydeligst blant fedrene. Noe mer enn én av fire (28 prosent) universitetsutdannede fedre oppfattet forholdet til barnas mødre som konfliktfylt, mot 35 prosent av grunnskoleutdannede fedre og 33 prosent av fedre med videregående utdanning. Blant mødrene var det de med en videregående utdanning som sjeldnest rapporterte om konflikt med barnas fedre (32 prosent), mot 37 prosent av de grunnskoleutdannede mødrene og 33 prosent av mødrene med en høyere utdanning.

4.2. Hvilke foreldre er fornøyde med samværets omfang?

Som vi så i avsnitt 3.2 var det betydelige kjønnsforskjeller i andelene som var fornøyde med samværets omfang, og fedre var langt mindre fornøyde enn mødre. Hovedgrunnen til dette er at foreldrene var mest fornøyde med samværets omfang når barna bodde hos dem. Ettersom langt flere barn bor fast hos mor, er mødrene derfor jevnt over mer fornøyde med samværets omfang.

I tabell 4.2 ser vi først på andelene som er fornøyde med samværets omfang etter *foreldrenes samlivsstatus ved bruddet*. Vi ser da at foreldre som aldri hadde bodd sammen var minst fornøyd (60 prosent), mens de som var gift med den andre forelderen før bruddet var mest fornøyd (67 prosent) med samværets omfang. Tilsvarende andel blant foreldre som var samboere da forholdet tok slutt, var 64 prosent. Denne forskjellen var særlig tydelig blant fedrene, og så lite som 41 prosent av fedrene som ikke hadde bodd sammen med barnas mor, oppgav at de var fornøyde med dagens samvær, mot 59 prosent av de som hadde vært gift og 51 prosent av samboerne.

Det var også noen forskjeller i andelen som var fornøyd med dagens samvær etter *samlivsstatus på intervju tidspunktet*. Ser vi på svar fra alle foreldre under ett, var 66 prosent av dem som ikke hadde etablert seg i et (nytt) samliv, fornøyde. Tilsvarende andeler for foreldre som hadde giftet seg eller var samboere, var henholdsvis 61 og 63 prosent. Igjen var forskjellene i andelen som var fornøyd med dagens

samvær med barna mest framtreddende blant fedrene, og fedre som ikke var i et samliv var klart mer fornøyde (54 prosent) enn de som hadde giftet seg eller flyttet sammen med en ny partner (47 prosent). Blant mødrene oppgav 77 prosent av de enslige at de var fornøyde med samværet mot 79 prosent av de som var i et samliv (se tabell 4.2).

Foreldre med tre eller flere *felles barn* var oftere fornøyde med samværet (72 prosent) enn de med to (63 prosent) eller ett felles barn (65 prosent). Dette gjaldt særlig blant fedrene, men også mødre med tre eller flere felles barn oppgav oftere at de var fornøyde med samværet enn mødre med to barn. Blant mødrene legger vi dessuten merke til at de som hadde ett barn i foreldrerelasjonen var aller mest fornøyd (80 prosent).

Tabell 4.2 viser videre at andelen som var fornøyd med samværets omfang, stiger i takt med *det yngste barnets alder*. Mens rundt seks av ti foreldre hvis yngste barn var 9 år eller yngre, var fornøyde med samværet, oppgav 66 prosent av dem med barn i alderen 10 til 14 år og 70 prosent av dem med barn i alderen 15 år eller eldre at de var fornøyde med mengden på samværet.

Når det gjelder *foreldrenes utdanningsnivå*, oppgav en høyere andel av universitetsutdannede foreldre (68 prosent) at de var fornøyde med samværets omfang sammenliknet med foreldre som hadde fullført en videregående utdanning (65 prosent) eller grunnskole (61 prosent). Ser vi på svar fra mødre og fedre hver for seg, økte andelen som var fornøyd med samværet med utdanningsnivå blant fedrene. Nærmere bestemt var 46 prosent av de grunnskoleutdannede fedrene fornøyde, mot 52 prosent av de med en videregående utdanning og 58 prosent av fedrene med en universitets- eller høyskoleutdanning. Blant mødrene var det imidlertid de med en videregående utdanning (80 prosent) som var mest fornøyd med samværets omfang, fulgt av grunnskoleutdannede (78 prosent) og universitetsutdannede (74 prosent) mødre.

Tabell 4.2. Fornøyd med samværets omfang. Etter ulike bakgrunnskjennetegn ved foreldre som ikke bor sammen. Alle foreldre og mødre og fedre. 2012. Prosent (vektet)

	Alle foreldre		Fedre		Mødre	
	Ja	Nei	Ja	Nei	Ja	Nei
Samlivsstatus ved brudd						
Gift med barnets andre forelder	67	33	59	44	77	23
Samboer med barnets andre forelder	64	36	51	49	78	22
Foreldrene har aldri bodd sammen	60	40	41	59	76	24
Samlivsstatus ved intervju						
Gift	61	39	47	53	79	21
Samboer	63	37	47	53	79	21
Ikke i et samliv	66	34	54	46	77	23
Antall barn i foreldrerelasjonen						
Ett felles barn	65	35	49	51	80	20
To felles barn	63	37	54	46	71	29
Tre eller flere felles barn	72	28	65	35	79	22
Yngste barns alder						
Under 5 år	61	39	44	56	76	24
5-9 år	60	40	49	51	71	29
10-14 år	66	34	54	47	78	22
15 år eller eldre	70	31	55	45	84	16
Utdanningsnivå						
Grunnskole eller lavere	61	39	46	54	78	23
Videregående	65	35	52	48	80	20
Universitet/ høyskole	68	32	58	42	74	26
I alt	2 590		1 257		1 333	

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bosted 2012, Statistisk sentralbyrå.

4.3. De fleste foreldre er ikke helt enige om daglige regler for barn

Som vist i avsnitt 3.3 var om lag én av fire foreldre enige om hvilke regler som skal gjelde for barna i hverdagen. I tabell 4.3 ser vi nærmere på hva som kjennetegner disse foreldrene. For det første bekrefter denne tabellen at det var noen forskjeller etter foreldrenes *samlivsstatus ved bruddet*. Nærmere bestemt var foreldre som var

gift ved bruddet (29 prosent), oftere enige om daglige regler for barna sine enn de som hadde vært samboere (25 prosent) eller aldri hadde bodd sammen (17 prosent). Dette mønsteret gjelder både fedre og mødre, men andelen som oppgir at de var enige om den daglige oppdragelsen av barna var særlig lav blant fedre som aldri hadde bodd sammen med barnets mødre (14 prosent).

Tabell 4.3. Enige om daglige regler for barn. Etter ulike bakgrunnskjennetegn ved foreldre som ikke bor sammen. Alle foreldre og mødre og fedre. 2012. Prosent (vektet)

	Alle foreldre		Fedre		Mødre	
	Ja	Nei	Ja	Nei	Ja	Nei
Samlivsstatus ved brudd						
Gift med barnets andre forelder	29	71	29	71	29	71
Samboer med barnets andre forelder	25	75	27	74	23	77
Foreldrene har aldri bodd sammen	17	83	14	86	20	80
Samlivsstatus ved intervju						
Gift	25	75	25	75	25	75
Samboer	26	74	23	77	29	71
Ikke i et samliv	25	75	27	73	23	77
Antall barn i foreldrerelasjonen						
Ett felles barn	24	76	25	75	23	77
To felles barn	26	74	26	74	26	74
Tre eller flere felles barn	33	67	37	63	29	71
Yngste barns alder						
Under 5 år	20	80	19	81	21	79
5-9 år	23	77	24	76	22	79
10-14 år	28	72	30	71	26	74
15 år eller eldre	26	74	26	74	27	73
Utdanningsnivå						
Grunnskole eller lavere	24	77	23	77	24	76
Videregående	26	74	27	73	25	76
Universitet/ høyskole	25	75	26	74	25	75
I alt	2 590		1 257		1 333	

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bosted 2012, Statistisk sentralbyrå.

Forskjellene i andelene som var enige om daglige regler for barna, var langt mindre når vi ser på foreldrenes *samlivsstatus ved intervjuet*. Blant fedrene svarte 27 prosent av de som bodde uten en partner, at de var enige med den andre forelderen i hvilke regler som skulle gjelde for barna i det daglige, mot 25 prosent av fedrene som hadde giftet seg og 23 prosent av de som var samboere. Mødrenes svar tyder derimot på at det var samboerne som oftest var enige med barnas fedre om den daglige oppdragelsen av barna (29 prosent), fulgt av mødre som hadde giftet seg (25 prosent) og mødre som ikke var i et (nytt) samliv (23 prosent).

Andelen foreldre som svarer at de er enige om regler for barna, stiger i takt med *antallet barn* de har. Blant foreldre med ett felles barn gjaldt det 24 prosent, mot 26 prosent av foreldrene med to felles barn og 33 prosent av dem med tre eller flere barn. Dette mønsteret gjelder også når vi ser på svar fra mødre og fedre hver for seg, men blant foreldre med tre eller flere barn svarte en betydelig høyere andel av fedre med tre eller flere barn (37 prosent) at de var enige med den andre forelderen om hvilke regler som skulle gjelde for barna i det daglige enn mødre med tre eller flere barn (29 prosent).

Andelen som er enige om den daglige oppdragelsen av barna stiger videre i takt med *det yngste barnets alder* og er klart høyere blant foreldre med barn som er 10 til 14 år gamle (28 prosent) enn blant foreldre med barn under 5 år (20 prosent). Dette mønsteret gjelder også når vi ser på svar fra fedrene, mens det blant mødre var dem med barn som var 15 år eller eldre (27 prosent) som oftest var enige med den andre forelderen om daglige regler.

En noe lavere andel av *grunnskoleutdannede foreldre* (24 prosent) var enige med den andre forelderen om hvilke regler som skulle gjelde barna i hverdagen enn hva tilfellet var blant dem med videregående (26 prosent) eller en universitets- eller høyskoleutdanning (25 prosent). Igjen var forskjellen størst blant fedrene, og 23 prosent av de grunnskoleutdannede fedrene var enige med barnas mødre om den

daglige oppdragelsen, mot 27 prosent av fedrene med videregående utdanning og 26 prosent av de universitetsutdannede fedrene. På dette området var det små utdanningsforskjeller blant mødrene.

4.4. Oppfølging av fritidsaktiviteter

Blant foreldrene som hadde barn som var 4 år eller eldre som deltok på minst én form for organisert fritidsaktivitet, var det forskjeller i andelene som var enige om oppfølgingen av disse aktivitetene etter foreldrenes *samlivsstatus ved bruddet*. Skillet går først og fremst mellom foreldre som hadde bodd sammen og de som ikke hadde bodd sammen. Mens noe over en av tre (34 prosent) av de foreldrene som aldri hadde bodd sammen, var enige om oppfølgingen av barnas fritidsaktiviteter, svarte 43 prosent av foreldrene som hadde vært gift og 42 prosent av dem som hadde vært samboere, det samme.

Skiller vi på svarene fra mødrene og fedrene, viser tabell 4.4 at det blant fedrene var flest som var enige med barnas mødre om oppfølgingen av barnas fritidsaktiviteter blant dem som hadde vært samboere med barnas mor (44 prosent), fulgt av de som hadde vært gift (41 prosent) og de som aldri hadde bodd sammen (33 prosent). Mødrenes svar viser imidlertid at det var flest enige blant dem som hadde vært gift (45 prosent). 40 prosent av mødrene som hadde vært samboere med barnets far var enige om oppfølgingen av fritidsaktiviteter, mot 35 prosent av dem som aldri hadde bodd sammen med barnets far.

Tallene som presenteres i tabell 4.4 bekrefter videre at det var relativt små forskjeller etter foreldrenes *samlivsstatus på intervju-tidspunktet* i andelene som var enige med den andre forelder i oppfølgingen av barnets fritidsaktiviteter og eventuelle innkjøp av utstyr til slike aktiviteter. Høyest andel enige finner vi blant dem som hadde en samboer (43 prosent). 40 prosent av foreldrene som hadde giftet seg var enige med barnets andre forelder, sammenliknet med 42 prosent av dem som ikke hadde etablert seg i et (nytt) samliv. Men, ser vi på svarene fra fedrene og mødrene hver for seg, tyder tabell 4.4 at fedre som ikke var i et samliv på intervju-tidspunktet langt oftere var enig med den andre forelder på dette området (45 prosent) enn fedre som hadde giftet seg (36 prosent) eller var samboere (37 prosent). Blant mødrene var det imidlertid motsatt, og vi finner den laveste andelen som var enige med barnets andre forelder om oppfølging av fritidsaktiviteter blant dem som ikke var i et samliv (39 prosent). 44 prosent av mødrene som hadde giftet seg og 48 prosent av mødrene som hadde en samboer, var enige med barnas fedre om hvem som skulle følge opp barnas aktiviteter.

Mens andelen som var enige om de daglige reglene for barna steg i takt med *antall barn i foreldrerelasjonen* (se avsnitt 4.3), bekrefter tabell 4.4 at det motsatte er tilfelle når vi ser på foreldrenes svar på spørsmålet om oppfølgingen av barnas fritidsaktiviteter. Nærmere bestemt var 38 prosent av foreldrene med tre eller flere barn enige om oppfølgingen av barnas fritidsaktiviteter mot 41 prosent blant dem med to barn og 43 prosent av dem med ett felles barn. Men, også på dette spørsmålet var det en interessant forskjell mellom mødrenes og fedrenes svar. Blant fedrene finner vi den høyeste andelen som var enige med den andre forelder blant dem med tre eller flere felles barn (47 prosent), mot 43 prosent av fedrene med ett felles barn. Lavest andel som svarte at de var enige med barnets mor om oppfølging av fritidsaktiviteter, finner vi blant fedre med to barn (39 prosent). Blant mødrene var imidlertid 28 prosent av dem med tre eller flere felles barn enige med fedrene på dette området, mot 42 prosent av dem med to eller ett barn.

Ser vi på forskjeller etter det *ynge barnets alder*, var det foreldre med barn i alderen 5 til 9 år som oftest svarte at de var enige med den andre forelder om oppfølgingen av barnas fritidsaktiviteter (44 prosent). Tilsvarende andeler for foreldre med barn i andre aldre var 40 prosent for dem med barn under 5 år og 10-14 år og 42 prosent blant foreldrene med barn som var 15 år eller eldre. Blant fedrene oppgav flest av dem med barn i alderen 15 år eller eldre at de var enige

med mødrene på dette området (45 prosent). Den laveste andelen som var enige med mødrene om oppfølging av barnas fritidsaktiviteter finner vi blant fedre med barn i den yngste aldersgruppen (36 prosent). Blant mødrene, på den andre siden, var 43 prosent av dem med barn under 5 år og 45 prosent av dem med barn i alderen 5 til 9 år enige med fedrene om hvem som skulle følge opp barnas aktiviteter. Rundt fire av ti mødre med barn i alderen 10 år eller eldre var enige med fedrene på dette området.

Tabell 4.4. Enige om oppfølging av fritidsaktiviteter. Etter ulike bakgrunnskjennetegn ved foreldre som ikke bor sammen. Alle foreldre og mødre og fedre med barn 4 år eller som deltar på fritidsaktiviteter. 2012. Prosent (vektet)

	Alle foreldre		Fedre		Mødre	
	Ja	Nei	Ja	Nei	Ja	Nei
Samlivsstatus ved brudd						
Gift med barnets andre forelder	43	57	41	59	45	55
Samboer med barnets andre forelder	42	58	44	56	40	60
Foreldrene har aldri bodd sammen	34	66	33	67	35	65
Samlivsstatus ved intervju						
Gift	40	60	36	64	44	56
Samboer	43	57	37	63	48	52
Ikke i et samliv	42	58	45	55	39	61
Antall barn i foreldrerelasjonen						
Ett felles barn	43	57	43	57	42	58
To felles barn	41	59	39	61	42	58
Tre eller flere felles barn	38	62	47	53	28	72
Yngste barns alder						
Under 5 år	40	60	36	64	43	57
5-9 år	44	56	43	57	45	55
10-14 år	40	60	40	60	40	60
15 år eller eldre	42	58	45	55	39	61
Utdanningsnivå						
Grunnskole eller lavere	41	60	36	64	45	55
Videregående	41	59	43	57	39	61
Universitet/ høyskole	44	56	46	54	43	57
I alt	1 721		831		890	

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bosted 2012, Statistisk sentralbyrå.

Til sist ser vi av tabell 4.4 at 44 prosent av foreldrene som hadde fullført en *utdanning* på universitets- eller høyskolenivå svarte at de var enige med den andre forelderen om fritidsaktiviteter, mot 41 prosent av dem med videregående skole og grunnskole. Blant fedrene finner vi den laveste andelen som var enige med mødrene om barnas fritidsaktiviteter, blant grunnskoleutdannede (36 prosent). 46 prosent av fedrene med en høyere utdanning svarte at de var enige med mødrene mot 43 prosent av fedrene med en videregående utdanning. Blant mødrene finner vi den høyeste andelen som var enige med fedrene, blant de grunnskoleutdannede (45 prosent) og de med høyere utdanning (43 prosent). 39 prosent av mødrene med en videregående utdanning var enige med barnas fedre om oppfølgingen av, og eventuelle innkjøp av utstyr til, barnas fritidsaktiviteter.

4.5. Hvilke foreldre har avtale om samvær?

Det siste målet på foreldresamarbeid vi ser på, er om foreldrene har en avtale om samvær og om denne avtalen ble inngått privat eller ved dom, mekling eller rettsforlik (se tabell 4.5). Først ser vi på foreldrenes *samlivsstatus ved bruddet*. Det er klare forskjeller i andelen som hadde en samværsavtale mellom foreldre som var gift (85 prosent) eller samboere (83 prosent) ved bruddet og de som aldri hadde bodd sammen (59 prosent). 44 prosent av foreldrene som hadde bodd sammen (gift eller samboere), hadde inngått en privat samværsavtale, mot 33 prosent av foreldrene som aldri hadde bodd sammen. Den høyeste andelen som ikke hadde en samværsavtale finner vi blant mødrene som aldri hadde bodd sammen med barnas fedre (46 prosent). Mødrene i denne gruppa oppgav dessuten langt sjeldnere at de hadde inngått en privat avtale (26 prosent) enn fedrene som aldri hadde bodd med barnets mor (39 prosent). Kjønnsforskjellene var noe mindre blant dem som hadde bodd sammen med den andre forelderen. For eksempel ser vi av tabell 4.5 at 48 prosent av fedrene som var gift med barnas mødre ved bruddet hadde en privat

samværsavtale, mot 40 prosent av mødrene som var gift ved bruddet. Blant mødrene og fedrene som hadde vært samboere, var tilsvarende andeler henholdsvis 44 og 45 prosent.

Forskjellene er mindre når vi skiller mellom foreldrenes *samlivsstatus ved intervjuet*. 47 prosent av foreldrene som hadde giftet seg eller blitt samboere, hadde en privat samværsavtale med barnets andre forelder, mot 40 prosent av dem som var enslige. Foreldre som ikke var i et samliv på intervjutidspunktet, oppgav derimot noe oftere (40 prosent) at de hadde inngått en avtale ved dom, rettsforlik eller mekling enn de av foreldrene som var samboere (36 prosent) eller gift (32 prosent). 21 prosent av de gifte hadde ingen samværsavtale, mot 17 prosent av samboerne og 20 prosent av de enslige. Ses svarene fra mødrene og fedrene hver for seg, svarte en høyere andel av de gifte mødrene at de hadde en privat samværsavtale (51 prosent) enn hva tilfellet var blant de gifte fedrene (44 prosent). Andelene med en privat avtale var imidlertid lavere blant mødrene som var samboere (45 prosent) eller enslige (37 prosent), enn fedrene som var samboere (49 prosent) eller enslige (45 prosent).

Tabell 4.5 viser videre at det var noen forskjeller i andelene som hadde inngått en samværsavtale etter *antall barn i foreldrerelasjonen*. Mens 78 prosent av ettbarnsforeldrene hadde en avtale, var tilsvarende andeler for tobarnsforeldrene og dem med tre eller flere felles barn henholdsvis 87 og 85 prosent. Og, mens 50 prosent av foreldrene med tre eller flere felles barn hadde inngått en avtale etter dom, rettsforlik eller mekling, gjaldt det samme for 36 prosent av foreldrene med ett barn og 42 prosent av dem med to barn.

Når det gjelder *ynge barns alder*, er det en klar tendens til at andelen med en privat samværsavtale er høyere for dem med eldre barn enn dem med små barn. Aller høyest var andelen med en privat avtale blant foreldre med barn i alderen 10 til 14 år (49 prosent), mot 29 prosent av dem med barn under 5 år og 38 prosent av foreldre med barn i alderen 5 til 9 år. Andelene som har en avtale inngått ved dom, rettsforlik eller mekling, synker imidlertid med barnas alder. Mens 50 prosent av foreldrene til de yngste barna hadde inngått en samværsavtale ved dom, rettsforlik eller mekling, gjaldt det samme for 26 prosent av foreldrene til barn som var 15 år eller eldre (se tabell 4.5). Den høyeste andelen foreldre uten samværsavtale finner vi blant foreldrene til de eldste (29 prosent) og yngste barna (21 prosent).

Tabell 4.5. Avtale om samvær. Etter ulike bakgrunnskjennetegn ved foreldre som ikke bor sammen. Alle foreldre og mødre og fedre. 2012. Prosent (vektet)

	Alle foreldre			Fedre			Mødre		
	Type avtale			Type avtale			Type avtale		
	Privat avtale	Dom/forlik	Ingen avtale	Privat avtale	Dom/forlik	Ingen avtale	Privat avtale	Dom/forlik	Ingen avtale
Samlivsstatus ved brudd									
Gift med barnets andre forelder	44	41	15	48	38	14	40	43	17
Samboer med barnets andre forelder	44	39	17	45	39	17	44	40	17
Foreldrene har aldri bodd sammen	33	26	41	39	26	36	29	26	46
Samlivsstatus ved intervju									
Gift	47	32	21	44	38	19	51	25	25
Samboer	47	36	17	49	33	18	45	39	16
Ikke i et samliv	40	40	20	45	38	18	37	42	22
Antall barn i foreldrerelasjonen									
Ett felles barn	42	36	22	44	35	21	40	36	24
To felles barn	45	42	14	50	38	12	40	44	15
Tre eller flere felles barn	35	50	15	38	51	11	32	49	19
Yngste barns alder									
Under 5 år	29	50	21	34	50	16	25	50	25
5-9 år	38	48	14	41	45	14	34	52	14
10-14 år	49	35	17	49	35	16	49	35	17
15 år eller eldre	45	26	29	49	25	26	40	28	32
Utdanningsnivå									
Grunnskole eller lavere	37	38	25	39	38	24	35	39	27
Videregående	42	40	18	43	39	18	41	40	19
Universitet/ høyskole	48	35	17	56	32	12	43	38	20
I alt	2 590			1 257			1 333		

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bosted 2012, Statistisk sentralbyrå.

Også på dette området er det noen forskjeller etter foreldrenes utdanningsnivå. For det første ser vi av tabell 4.5 at andelen med en privat samværsavtale er høyest blant foreldre med en universitets- eller høyskoleutdanning (48 prosent), mens den var lavest blant grunnskoleutdannede foreldre (37 prosent). 42 prosent av foreldrene med videregående utdanning hadde en privat avtale om samvær med barna. Ser vi på andelen som ikke hadde en samværsavtale, var den høyest blant grunnskoleutdannede foreldre (25 prosent), mot 18 prosent av foreldrene med videregående utdanning og 17 prosent av dem som hadde en utdanning på universitets – eller høyskolenivå.

5. Oppsummering

I denne rapporten har vi brukt data fra *Undersøkelsen om samvær og bidrag 2012* til å se på ulike former for samarbeid mellom foreldre som ikke bor sammen. Rapporten tok for seg følgende fem dimensjoner ved foreldresamarbeidet: foreldrekonflikt, tilfredshet med samværets omfang, enighet om daglige regler for barn og oppfølging av barnas fritidsaktiviteter samt hvorvidt foreldrene hadde en samværsavtale eller ikke.

Først så vi på eventuelle forskjeller i foreldresamarbeidet mellom de av foreldrene som praktiserte delt bosted og foreldre hvis barn hovedsakelig bodde hos mor eller far. Resultatene bekreftet at samarbeidet jevnt over fungerte bedre for foreldre med delt bosted enn når barna bodde mesteparten av tiden hos en av foreldrene, i de fleste tilfeller hos mor. Nærmere bestemt så rapporterte foreldrene med delt bosted sjeldnere om konflikter med den andre forelderen, de var jevnt over mer enige om den daglige oppdragelsen av barna og oppfølging av fritidsaktiviteter. Når vi så på svar fra alle foreldre under ett, var de med delt bosted dessuten mer fornøyde med samværets omfang, og de hadde oftere en privat avtale om samvær enn når barna bodde mesteparten av tiden hos en av dem.

Tidligere studier har funnet at foreldre med delt bosted skiller seg fra andre foreldre på mange områder. For eksempel fant Kitterød og Lyngstad (2014) at denne gruppen foreldre hadde bodd lengre sammen før bruddet og at de delte barneomsorgen likere mens de bodde sammen enn andre foreldre. Det er derfor viktig å være klar over at forskjellene i foreldresamarbeidet vi har funnet kan skyldes disse og andre kjente og ukjente kjennetegn ved foreldrene og ikke nødvendigvis boordningen i seg selv. Multivariate analyser der man kontrollerer for samlivets varighet, barneomsorg og andre kjente variable vil derfor kunne gi et mer nyansert bilde av hvordan foreldresamarbeidet fungerer i ulike bo-ordninger.

I tillegg til opplysninger om barnas bosted, undersøkte rapporten om det var forskjeller i samarbeidet mellom foreldrene etter følgende bakgrunnskjenneegn: samlivsstatus ved brudd, samlivsstatus ved intervjuet, antall barn i foreldre-relasjonen, yngste barns alder og foreldrenes utdanningsnivå.

Samlivsstatus ved bruddet: Skillet gikk her først og fremst mellom foreldre som hadde levd i et samliv før bruddet og de av foreldrene som aldri hadde bodd sammen. Foreldrene som ikke hadde bodd sammen, var oftere i et konfliktfylt foreldreforhold, de var minst fornøyde med samværets omfang og de var sjeldnere enige om de daglige reglene for barna og oppfølging av barnas fritidsaktiviteter. Foreldre som aldri hadde vært gift eller samboere med hverandre hadde dessuten langt sjeldnere en samværsavtale enn de av foreldrene som hadde vært gift eller samboere før de gikk hvert til sitt.

Samlivsstatus ved intervjuet: Forskjellene i foreldresamarbeid var langt mindre når vi så på om respondentene var gift, samboere eller enslige ved intervjudispunktet. Foreldre som var enslige da de ble intervjuet, rapporterte imidlertid noe oftere om konflikt med den andre forelderen, men de var mer fornøyde med samværets

omfang enn de respondentene som hadde en samboer eller ektefelle da de ble intervjuet. De som ikke var i et samliv var i tillegg noe oftere enige med den andre forelderen om den daglige barneoppdragelsen enn hva tilfellet var blant de foreldrene som levde i et samliv. Mens det var få forskjeller i andelen som var enige om oppfølgingen av barnas fritidsaktiviteter, hadde foreldrene som var enslige sjeldnere en samværsavtale enn de som hadde giftet seg eller var samboere.

Antall barn i foreldrerelasjonen: Foreldre med ett felles barn oppgav oftere at de hadde et konfliktfylt forhold enn de som hadde to eller flere barn. Foreldre med tre eller flere barn var mest fornøyde med samværets omfang. Andelen som var helt enige med den andre forelderen om hvilke regler som skulle gjelde for barna, steg i takt med antallet barn de hadde, mens andelen foreldre som var samkjørte i oppfølgingen av barnas fritidsaktiviteter, var lavere for foreldre med to eller flere felles barn enn blant foreldre med ett felles barn. Foreldrene med to eller flere barn hadde dessuten oftere en samværsavtale enn foreldrene med ett felles barn.

Yngste barnets alder: Det var oftest konflikt mellom foreldrene når barna var små, og andelene som var fornøyd med samværets omfang og enige om den daglige oppdragelsen av barna, steg i takt med barnas alder. Foreldre med barn i alderen 5 til 9 år var oftest enige om oppfølgingen av barnas fritidsaktiviteter. Videre var andelen med en privat avtale høyest for dem med eldre barn, mens andelen som hadde samværsavtale inngått ved dom, rettsforlik eller mekling var høyest for foreldre med små barn.

Foreldrenes utdanningsnivå: Resultatene i denne rapporten viste at foreldre med en høyere utdanning sjeldnere rapporterte om et konfliktfylt forhold til den andre forelderen og at de oftere var fornøyde med samværets omfang enn grunnskoleutdannede foreldre og foreldre med en videregående utdanning. De grunnskoleutdannede foreldrene var oftere uenige om den daglige barneoppdragelsen og oppfølging av barnas fritidsaktiviteter enn foreldre med videregående eller høyere utdanning. Andelen som ikke hadde inngått en avtale om samvær med den andre forelderen, var høyere blant grunnskoleutdannede foreldre enn blant foreldre som hadde fullført en videregående eller høyere utdanning.

Referanser

- Fehlberg, B., B. Smyth, M. Maclean og C. Roberts (2011): Legislating for shared time parenting after separation: A research review. *International Journal of Law, Policy and the Family* 25 (3): 318-337.
- Høstmark, M. (2013): Undersøkelsen om samvær og bosted 2012. Dokumentasjonsrapport. Notater 36/2013, Statistisk sentralbyrå.
- Kelly, J. og M. E. Lamb (2000): Using child development research to make appropriate custody and access decisions. *Family and Conciliation Courts Review* 38 (3): 297-311.
- Kitterød, R. H., J. Lyngstad (2014). Characteristics of parents with shared residence and father sole custody. Evidence from Norway 2012. Discussion Papers No 780, Statistics Norway, Research department.
- Kitterød, R. H., J. Lyngstad, E. H. Nymoen og K. Aa. Wiik (2014): Flere barn har delt bosted. *Økonomiske analyser* (2): 39-47.
- Lidén, H. (2007): Barns erfaringer med delt bosted. I K. Skjørten, R. Barlindhaug og H. Lidén (red): *Delt bosted for barn*. Oslo: Gyldendal Akademisk Norsk Forlag AS
- Lyngstad, J., R. H. Kitterød og E. H. Nymoen (2014): *Bosted og samvær 2002, 2004 og 2012. Endringer i ansvar og omsorg for barna når mor og far bor hver for seg*. Rapporter 2014/2, Statistisk sentralbyrå.
- McIntosh, J., B. Smyth, M. Kelaher, Y. Wells og C. Long (2010): *Post-separation Parenting Arrangements and Developmental Outcomes for Infants and Children*, Canberra: Attorney-General's Department.
- Skjørten, K., R. Barlindhaug og H. Lidén (2007): *Delt bosted for barn*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Sodermans, A. K., K. Matthijs og G. Swicegood (2013): Characteristics of joint physical custody families in Flandern. *Demographic research*, 28, article 29: 821-848.
- Warshak, R. A. (2014): Social Science and Parenting Plans for Young Children: A Consensus Report. *Psychology, Public Policy and Law* 20 (1): 46-76.
- Westphal, S. K., A.-R. Poortman og T. van der Lippe (2014): Non-resident Father-Child Contact across
- Divorce Cohorts: The Role of Father Involvement during Marriage. *European Sociological Review* 30 (4): 444-456.

Vedlegg A: Tabeller

Vedleggstabeller kapittel 2

Tabell A1. Noen kjennetegn ved undersøkelsene om samvær og bidrag/bosted 2002, 2004, 2012

	Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002	Undersøkelsen om samvær og bidrag 2004	Undersøkelsen om samvær og bosted 2012
Metode for datainnsamling	Postalt skjema	Telefonintervju, postal oppfølging	Telefonintervju (også oppfølging)
Trekkgrunnlag	Alle barn under 18 år som er registrert bosatt med bare en av foreldrene, og hvor begge foreldre er registrert bosatt i Norge.	Som 2002	Alle foreldre som er registrert bosatt sammen med barn under 18 år, men som ikke er registrert bosatt sammen med den andre forelder. Den andre forelder trenger ikke å være bosatt i Norge. Bostedsforeldre som har barn med mer enn én person som de ikke bor sammen med, er ikke inkludert.
Svarprosent for			
- alle	59,1	75,2	59,9
- bostedsforeldre	64,5	79,0	60,7
- samværsforeldre	53,7	71,6	59,1
Nettoutvalg, individer	2309	2692	2604
Nettoutvalg, par	747	1020	823
Innsamlingsperiode	06.11.02.-10.02.03 + telefonoppfølging 04.12.02-25.01.03	01.11.04 -20.12.04 + oppfølging 24.01.05-14.02.05	01.11.12 -02.03.13
Hvilke barn spurte man om?	De tre yngste barna i relasjonen	Det yngste barnet i relasjonen	Samtlige barn i relasjonen
Vekter	Kombinerte frafalls- og utvalgsvekter	Kombinerte frafalls- og utvalgsvekter	Kombinerte frafalls- og utvalgsvekter

Vedleggstabeller kapittel 3

Tabell A2. Foreldresamarbeid etter barnas bosted. Svar fra alle foreldre. 2012. Antall og prosent (vektet)

	Svar fra alle foreldre							
	Bor hos mor		Bor hos far		Delt bosted		Alle foreldre	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Konflikt mellom foreldrene								
Ja	619	36	67	32	158	24	844	33
Nei	1 088	64	150	68	499	76	1 737	67
I alt	1 707	100	217	100	657	100	2 581	100
Fornøyd med samværets omfang								
Ja	1 100	64	136	63	453	68	1 689	65
Nei	607	36	81	37	204	32	892	35
I alt	1 707	100	217	100	657	100	2 581	100
Helt enige om daglige regler								
Ja	407	23	50	23	202	31	659	25
Nei	1 300	77	167	77	455	69	1 922	75
I alt	1 707	100	217	100	657	100	2 581	100
Helt enige om oppfølging av fritidsaktiviteter								
Ja	402	37	56	38	261	54	719	42
Nei	695	63	82	62	224	46	1 001	58
I alt	1 097	100	138	100	485	100	1 720	100
Avtale om samvær								
Privat samværsavtale	692	40	83	37	342	52	1 117	43
Avtale ved dom/mekling/rettsforlik	628	37	87	41	253	39	968	38
Har ingen samværsavtale	387	23	47	22	62	9	496	19
I alt	1 707	100	217	100	657	100	2 581	100

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bosted 2012, Statistisk sentralbyrå.

Tabell A3 Foreldresamarbeid etter barnas bosted. Svar fra fedre. 2012. Antall og prosent (vektet)

	Svar fra fedre							
	Bor hos mor		Bor hos far		Delt bosted		Alle fedre	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Konflikt mellom foreldrene								
Ja	277	37	39	32	82	22	398	32
Nei	480	63	86	68	287	78	853	68
I alt	757	100	125	100	369	100	1 251	100
Fornøyd med samværets omfang								
Ja	291	38	104	83	262	70	657	52
Nei	466	62	21	17	107	30	594	48
I alt	757	100	125	100	369	100	1 251	100
Helt enige om daglige regler								
Ja	178	23	24	20	127	35	329	26
Nei	579	77	101	80	242	65	922	74
I alt	757	100	125	100	369	100	1 251	100
Helt enige om oppfølging av fritidsaktiviteter								
Ja	169	35	27	31,3	156	57,6	352	42,0
Nei	310	65	54	68,7	114	42,4	478	58,0
I alt	479	100	81	100,0	270	100,0	830	100,0
Avtale om samvær								
Privat samværsavtale	326	42	48	38	202	55	576	45
Avtale ved dom/mekling/rettsforlik	268	36	51	41	134	37	453	37
Har ingen samværsavtale	163	22	26	21	33	9	222	18
I alt	757	100	125	100	369	100	1 251	100

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bosted 2012, Statistisk sentralbyrå.

Tabell A4. Foreldresamarbeid etter barnas bosted. Svar fra mødre. 2012. Antall og prosent (vektet)

	Svar fra mødre							
	Bor hos mor		Bor hos far		Delt bosted		Alle mødre	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Konflikt mellom foreldrene								
Ja	342	36	28	32	76	26	446	34
Nei	608	64	64	68	212	74	884	66
I alt	950	100	92	100	288	100	1 330	100
Fornøyd med samværrets omfang								
Ja	809	85	32	35	191	65	1 032	77
Nei	141	15	60	65	97	35	298	23
I alt	950	100	92	100	288	100	1 330	100
Helt enige om daglige regler								
Ja	229	24	26	27	75	26	330	25
Nei	721	76	66	73	213	74	1 000	76
I alt	950	100	92	100	288	100	1 330	100
Helt enige om oppfølging av fritidsaktiviteter								
Ja	233	38	29	49	105	49	367	41
Nei	385	62	28	51	110	51	523	59
I alt	618	100	57	100	215	100	890	100
Avtale om samvær								
Privat samværsavtale	366	38	35	37	140	49	541	40
Avtale ved dom/mekling/rettsforlik	360	38	36	40	119	41	515	39
Har ingen samværsavtale	224	24	21	23	29	10	274	21
I alt	950	100	92	100	288	100	1 330	100

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bosted 2012, Statistisk sentralbyrå.

Figurregister

3.1. Konflikt mellom foreldrene. Svar fra alle foreldre, mødre og fedre. 2012. Vektete andeler	13
3.2. Fornøyd med samværets omfang. Svar fra alle foreldre, mødre og fedre. 2012. Vektete andeler	14
3.3. Helt enige om daglige regler for barn. Svar fra alle foreldre, mødre og fedre. 2012. Vektete andeler	15
3.4. Helt enige om oppfølging av barnas fritidsaktiviteter. Svar fra alle foreldre, mødre og fedre. 2012. Vektete andeler	16
3.5. Foreldrene har avtale om samvær og type avtale. Svar fra alle foreldre, mødre og fedre. 2012. Vektete andeler	16

Tabellregister

2.1.	Svar på spørsmål 28: <i>I hvilken grad vil du si at forholdet mellom deg og navn på andre foreldre er konfliktfylt? Svar fra alle foreldre og fedre og mødre hver for seg. Vektete andeler</i>	9
2.2.	Svar på spørsmål 27: <i>Ønsker du mer eller mindre samvær med navn1 enn du har i dag, eller er du fornøyd med omfanget slik det er? Svar fra alle foreldre og fedre og mødre hver for seg. Vektete andeler</i>	9
2.3.	Spørsmål 29: <i>I hvilken grad er du og navn på andre foreldre enige om hvilke regler som skal gjelde for navn1 i det daglige. Er dere... Svar fra alle foreldre og fedre og mødre hver for seg. Vektete andeler</i>	10
2.4.	Spørsmål 31: <i>I hvilken grad er du og navn på andre foreldre til navn1 enige om hvem som skal følge opp barnets fritidsaktiviteter og fritidsutstyr. Vil du si at dere er... Svar fra alle foreldre og fedre og mødre hver for seg. Vektete andeler</i>	10
2.5.	Spørsmål 17: <i>Har du og navn på andre foreldre en skriftlig eller muntlig avtale som regulerer samværet mellom navn på andre for og navn1? Ble avtalen inngått... Svar fra alle foreldre og fedre og mødre hver for seg. Vektete andeler</i>	11
2.6.	Ulike kjennetegn ved foreldre som ikke bor sammen. Alle foreldre og mødre og fedre hver for seg. 2012. Antall og vektete andeler	12
4.1.	Konflikt mellom foreldrene. Etter ulike bakgrunnskjenntegn ved foreldre som ikke bor sammen. Alle foreldre og mødre og fedre. 2012. Prosent (vektet)	17
4.2.	Fornøyd med samværets omfang. Etter ulike bakgrunnskjenntegn ved foreldre som ikke bor sammen. Alle foreldre og mødre og fedre. 2012. Prosent (vektet)	19
4.3.	Enige om daglige regler for barn. Etter ulike bakgrunnskjenntegn ved foreldre som ikke bor sammen. Alle foreldre og mødre og fedre. 2012. Prosent (vektet)	20
4.4.	Enige om oppfølging av fritidsaktiviteter. Etter ulike bakgrunnskjenntegn ved foreldre som ikke bor sammen. Alle foreldre og mødre og fedre med barn 4 år eller som deltar på fritidsaktiviteter. 2012. Prosent (vektet)	22
4.5.	Avtale om samvær. Etter ulike bakgrunnskjenntegn ved foreldre som ikke bor sammen. Alle foreldre og mødre og fedre. 2012. Prosent (vektet)	23
A1.	Noen kjennetegn ved undersøkelsene om samvær og bidrag/bosted 2002, 2004, 2012	27
A2.	Foreldresamarbeid etter barnas bosted. Svar fra alle foreldre. 2012. Antall og prosent (vektet)	28
A3.	Foreldresamarbeid etter barnas bosted. Svar fra fedre. 2012. Antall og prosent (vektet)	28
A4.	Foreldresamarbeid etter barnas bosted. Svar fra mødre. 2012. Antall og prosent (vektet)	29

Statistisk sentralbyrå

Postadresse:
Postboks 8131 Dep
NO-0033 Oslo

Besøksadresse:
Akersveien 26, Oslo
Oterveien 23, Kongsvinger

E-post: ssb@ssb.no
Internett: www.ssb.no
Telefon: 62 88 50 00

ISBN 978-82-537-9060-2 (trykt)
ISBN 978-82-537-9061-9 (elektronisk)
ISSN 0806-2056

ISBN 978-82-537-9060-2

9 788253 790602

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway